

“Ieylaklar bahçesi'nde sohbet”

Araştırmacı yazar, **Rıfat Bali** kendisine verilen bir ödülü almak üzere, kısa bir müddet için **Paris**'e geldi... İstanbul 'a sık sık gitmeme rağmen, tesadüfe bakın ki, nedense Rıfat Bali ile hep Paris'te görüşüyoruz. Bundan 5 veya 6 sene evvelki seyahatinde tanıştık ve bu gelişinde de iki kez görüşme fırsatı bulduk. Alçakgönlü ve çekingen biri... Yalnızlıktan da pek şikâyetçi olan birine benzemiyor, bu yüzden de kendisine bize zaman ayırdığı için teşekkür ediyorum.

Paris'in en tipik özelliklerinden biri de kahve-leridir. Eski ve kendine has havası ile hoş olan **Closerie des Lilas**'ya (*Leylaklar Bahçesi*) gittik. Burası bir edebiyat kahvesi, geçmişte bir sürü yazarın uğrak yeri olmuş. Çoğunun ismi masalarda dore harflerle yazılı. Tesadüfe bakın, tam da **Yahya Kemal Beyatlı** yazan masanın yanına oturduk. Bilindiği üzere Yahya Kemal Jön Türklere ve faaliyetlerine katılmak üzere Paris'e gelir. Yazarların çoğu artık hayatta değil ama birçok meşhur insana rastlamak mümkün.

Sohbet boyunca, ticaretle ilgilenirken araştırmaya geçmesi, araştırma için gerekli izinleri alırken zorluk çıkmaması konularında konuştuk. Yazarlık hayatında sorun yaşamadığını ifade etti. 15 senede bayağı dirsek çürütmüş bir insan. www.daleth-asso.com/resources

Önerilerinden bence en ilginç olanı, Türk Musevilerinin gazetecilerle daha köklü bir diyalogu olması gerektiği idi. Bir temsilci görevini yüklenecek bir gazeteciden söz ediyor. Diyalog derken sadece yazışma değil, sözlü diyalogdan, devamlı ilişkiden söz ediyor, Rifat Bali... Hani şu son günlerde sözü edilen gazeteciye karşı çıkmaktansa kabullenmek önerisini öne sürüyor.

Sohbet sırasında bildiğimiz tüm "kayadez" türü "renkli" tabirleri duymak hoştu. Kayadez sadece bir kelime değil neredeyse bir hayat felsefesi...

26 Ocak 2009 günü, prestijli **Sorbonne Üniversitesi**'nin **Liard** salonunda yer alan ödül törenine katıldık... Rifat Bali, **Alberto Benveniste Enstitüsü**'nün, tüm eserlerine atfettiği bir ödül kazandı.

Alberto Benveniste, 1904 yılında Selanik'te doğdu, Selanik o sıralarda Osmanlı İmparatorluğu'na aitti. Marsilya'da yüksek eğitimini tamamladıktan sonra NewYork'ta çalıştı, Wall Street 'te faal oldu ve Colombia Üniversitesi'nde gazetecilik okudu. 1930'lu yıllarda Marsilya'da işini kurup evlendi, Monique ve Serge adlı iki çocuğu oldu. 1943'te Portekiz'e yerleşti. Üç kültüre sahip (Fransız, Amerikan ve Portekiz) biri olarak, 1492'de İspanya'dan ve Portekiz'den kovulan atalarına merak duyar. 1985'te LOZAN'da ölür, eşi ve çocukları onun anısına, ismini taşıyan bu merkezi kururlar. Lisbonne Üniversitesi'nde de adını taşıyan bir

kursu var. www2.ephe.sorbonne.fr/recherche/abenveniste/biobenvenistefr

Alberto Benveniste merkezini idare eden kişi de başka bir İstanbullu, araştırmacı Esther Benbassa... fr.wikipedia.org/wiki/Esther_benbassa

Bayağı kalabalık olan salonda, çoğunluğun Sefarad asıllı Museviler olduğunu söylemeye gerek var mı? Hatta tonton bir yaşlı törenden sonra Rifat Bali'ye yaklaşarak, "Türkiye Yahudileri hakkında mı yazıyorsunuz?" diye sordu, cevap evet olunca, aynı dede "Peki İzmir Yahudileri hakkında da yazıyor musunuz?" dedi. Cevap gene evet olunca, başka bir bölge Yahudileri hakkında da soracak mı diye aklımdan geçirirken, dede memnun bir gülümseme ile gitti...

Rifat Bali ödülünü aldıktan sonra yaptığı konuşmada, ideal Türk Yahudisinin kazasız belasız yaşayabilmek için dikkat etmesi gereken kuralları nükte dolu "savrozo" (*Milkonot: bu kelime çevrilemez, tadı kaçır, Türkçe karşılığını veren terim bulamıyorum*) deyimlerle vurgulayarak anlattı... Ana kural, kuralların kuralı, kaçınılmaz, meşhur KAYADEZ ilk sırada geliyor. Sonra NO MOZ KARISEYAMAZ DELOS ECHOZ. DEL GOVERNO'yu PAPELIKOS SATANIKOS izliyor, yani kâğıtlar şeytanlar, mümkün olduğunca yazılı iz bırakmamak, sonra da POUR VIVRE HEUREUX, VIVONS CACHES, yani mutlu yaşamak için saklı yaşayalım.

Bunlar bayağı tanıdık geliyor sanki ne dersiniz?

Ama işte, Rifat Bali, bildiğimiz Türk Yahudi cemiyetinde yaşıyor, hem de, bir tanesi dışında (*no moz kariseyamaz delos echos del governo, umarım gün gelir ona da uymaz*) yukarıda saydığım kurallara uymadan yaşamayı beceriyor.

Rifat Bali, bilgeliğiniz, alçakgönüllülüğünüz beni etkiledi. Sizi tanımış olmaktan çok mutluyum.

CAN-I GONULDEN TESEKKURLER VE TEBRİKLER.

Tören biri İspanyol, diğeri Arap iki müzisyenin sembolik konseri ile sona erdi.

Yazım o töreni sübjektif bir şekilde anlattı, sürç ü lisan ettikse af ola.